

Major gšt. Jiří Sommer:

Předpoklady příští války.

Vojenská věda je proti jiným ve velké nevýhodě: může se provozovat v míru jen teoreticky. Mírové teorie vyzkoušejí se až ve válce. To je již ovšem pozdě. Válka není pokusnou školou, ale zápasem o bytí a nebytí národa. Do utkání má armáda již přijít s hotovou, jednotnou a vítěznou doktrínou. Proto musí voják v míru pečlivě uvažovat o možnostech a charakteru příští války a činiti z toho praktické závěry.

Několik pouček do budoucna můžeme již odvoditi z průběhu světové války.

Potřeba přípravy mobilisace válečného průmyslu.

O trvání válečného konfliktu byly i v odborných vojenských kruzích růžové představy. Do vánoc 1914 mělo býti vše odbyto.

Vzhledem k tomu spoléhaly se generální štáby, že mírové zásoby zbraní, střeliva a jiného válečného materiálu na krátké polní tažení úplně vystačí. Nebyly proto učiněny téměř žádné přípravy pro mobilisaci válečného průmyslu.

Jak vypadala situace měsíc po zahájení operací? Vyslechněme hlášení francouzského generalisima ministerstvu války z 15. září 1914.

„Armády spotřebovaly polovinu zásob dělostřeleckého střeliva. Bude-li spotřeba takto pokračovati, jsme za šest neděl na holičkách. Nařizují útvarům nejúzkostlivější šetření střelivem. Přesto je si třeba uvědomit: buď výroba dělostřeleckého střeliva značně vzroste, nebo nebudeme moci od 1. listopadu pokračovat ve válce.“

Podobná situace byla i v Německu a ostatních válčících státech. Němcům nedostávalo se koncem roku 1914 200.000 pušek. Rakušané mohli poslat v květnu 1915 na italskou frontu jen stará děla, děla ukořistěná v Rusku a děla námořní.

Tento všeobecný nedostatek materiálu donutil válčící strany, aby se zakopaly do země a šetřily střelivem. Útok na zakopaného protivníka vyžaduje velké spotřeby střeliva; útoku třeba se proto zříci — dochází k stabilisaci front — a tím dlouhému trvání války.

Byla to především nepřipravenost v otázkách materiálních, která vedla k dlouhotrvající válce.

Mobilisaci válečného průmyslu umožní mírové zásoby.

Nesmíme zase přecházet do druhého extrému, t. j. připravit si pohotovost válečného průmyslu a upustit od větších mírových zásob materiálu.

Při přeměně mírového průmyslu na válečnou výrobu, musíme vzít i úvahu především potřebné úpravy strojů, etablování nových strojů, zajištění pracovních sil, získání specialistů, zajištění surovin a rušení všech těchto příprav nepřátelským letectvem, sabotáží a p.

To vše vyžaduje času, což se v míru často přehlíží.

V této příčině jsou poučné zkušenosti USA. Americký válečný průmysl při vstupu Ameriky do války (r. 1917) byl již v chodu: dodával již před tím spojencům válečný materiál. A přece až do příměří neobjevilo

se na frontě ani jediné americké dělo, ani jediný americký tank. Zde byla Amerika úplně odkázána na spojence. Přes své nevyčerpatelné zdroje nebyla Amerika ani po půldruhém roce války hotova s mobilisací svého válečného průmyslu!

I když můžeme dnes počítat s lepší organisací, přece úplná mobilisace válečného průmyslu potrvá alespoň rok. Doba potřebná pro mobilisaci válečného průmyslu je pro obranu státu nebezpečná. Nebezpečí nekončí v okamžiku, kdy vyjde z továrny první vyrobený granát (motor atd.), — tímto okamžikem se nebezpečí jen počíná mírnit, — ale trvá až do doby, kdy výroba stačí uhradit válečnou potřebu.

Dostatečné mírové zásoby a příprava průmyslové mobilisace se vzájemně doplňují: ona dovolí nám začítí válku, tato v ní pokračovati.

Rozvojem materiálu neušetříme na lidech.

Materiál — dělo, kulomet, letoun, tank atd. — nabývá bojové hodnoty teprve v rukou člověka. Často se tvrdí, že rozvoj materiálu ušetří nám lidi, že vystačíme s menší armádou dokonale technicky vybavenou. Tank nebo letoun nám přece vykoná práci za velký počet bojovníků primitivně ozbrojených. To je jen relativní pravda.

Tank je v boji obslužen 1—3 muži. Bitevní letoun rovněž. Můžeme předpokládat, že jeden samostatný prapor v síle asi 1000 mužů nahradí nám, řekněme, 20 tanků a 20 letounů s obsluhou asi 100 mužů. S desetinou počtu tedy dokážeme totéž co prapor, ba více, jelikož dosáhneme větší rychlosti a tím i větší možnosti manévru.

Tento výpočet je jen zdánlivě správný: co ušetříme v bojovém sledu, je rozloženo do hloubky k udržování a zásobování strojů. Tank, který vedou do boje 2 muži, potřebuje asi 20 mužů k své službě. Podobně letoun. (Opravy, udržování, zásobování, letiště a p.)

Sebevýkonnějším materiálem neušetříme tedy na lidech, nýbrž je jen rozložíme do hloubky.

Význam převahy počtů zůstává.

Za války je v převaze vždy početnější protivník za předpokladu stejné bojové výbavy.

Příčina ústupu za války byla vždy sváděna na početnějšího nepřítele. V roce 1914 početní převaha Němců na západním bojišti překvapila Francouze a málem vedla k jejich porážce. Jen početní převahou na konek spojenci vyhráli válku.

Počty budou hrát v každé evropské válce důležitou roli. Nemusí se k nim přihlížet snad jen v koloniích, v bojích s primitivně ozbrojenými divochy.

Potřeba všeobecné branné povinnosti a přiměřeně dlouhé presenční služby.

Armáda se nedá za války improvisovat. Tu jsou zajímavé zkušenosti v improvisaci velkých armád v Anglii a Americe, kteréžto země, jak víme, měly v míru jen malé námezdné armády.

Již 7. srpna 1914 povolil anglický parlament Kitschenerovi rozmnožení řadové armády o 500.000 mužů. Těchto 500.000 mužů přihlásilo se nadšeně pod prapory do počátku září. Byli hned zařazeni do nově se tvořících divisí. A přece teprve v létě 1915, tedy po roce, opouštěly první Kitschenerovy divise Anglii.

Při dlouho trvající válce nadšení z Angličanů vyprchalo. Již v létě 1915 nedostávalo se dobrovolníků k doplňování armády přes velkou a nákladnou propagandu a silný tlak veřejného mínění. Nezbylo, než uzákonění všeobecné branné povinnosti (v lednu 1916).

Amerika po vstupu do války (duben 1917) přikročila — jistě pod dojmem anglických zkušeností — ihned k zavedení všeobecné branné povinnosti, ačkoli ve 120milionové říši nebyl nedostatek lidského materiálu. První divise nové národní armády byly vytvořeny v říjnu 1917. Tyto divise převážely se do Evropy až v létě 1918, do bojů zasáhly, a to ještě po delším výcviku ve Francii, až na podzim 1918.

Čas, který Anglie a Amerika měly k dispozici k vytvoření armády, nebude mít v příští válce žádný stát. Potřeba velké armády je právě nejakutnější v okamžiku vypuknutí válečného konfliktu. Postavit národní armádu v prvních dnech války je možno, disponujeme-li početnými a vycvičenými zálohami. Tyto dovede vytvořit jen delší presenční služba při všeobecné branné povinnosti.

Milici systém, na který se rádi u nás někteří odvolávají, nemůže a nedovede v době několika neděl povinných cvičení vytvořit moderního bojovníka. Sám velitel švýcarské armády generál Wille v roce 1914, kdy vojsko mělo čelit již nepříteli, měl obavy o bojovou hodnotu své armády; vyjádřil se tehdy, že vojsko potřebuje před použitím ještě delšího výcviku.

Potřeba značných velitelských kádrů.

Za války nejsou nám nic platné vycvičené zálohy, nemáme-li pro ně velitelské kádry. Neorganizované massy tvoří jen stádo — ne armádu.

V Anglii v roce 1914 odešli téměř všichni důstojníci a poddůstojníci s aktivními divisemi do Francie. Pro nově se tvořící Kitchenerovy divise nebylo velitelů a cvičitelů, ač jejich potřeba byla okamžitá. Byli proto povoláni důstojníci z fronty, absolventi krátkých důstojnických kursů jmenováni přímo kapitány a poddůstojníci jmenováni podle obličeje.

Američané měli při tvoření své národní armády takové nedostatky cvičitelů, že u speciálních zbraní zastávali tato místa civilní odborníci. Spojovací síť za frontou obsluhovaly často ženy. Speciální útvary zbraní a služeb nepodařilo se Američanům postavit ani do konce války. Modernímu vedení války učili se američtí důstojníci v kursech u spojenců ve Francii.

Mírová armáda musí proto mít značnou zásobu velitelů, hlavně vyšších. Ty nelze armádě vyměřovat podle úzkého rámce mírové organizace, jak to s oblibou činí naše večerňíky, na kolik mírových vojáků přijde jeden generál, nebo jedna „šarže“.

Pro důležitější velitelská místa nelze též počítat se záložními důstojníky s poukazem, že za války veleli rotám. Ano, veleli i praporům, ale po delší praxi na frontě.

Schopní a zkušenější vyšší velitelé nedají se stvořit v několika měsících, ale v desíletích.

Jen vycvičené a organizované zálohy jsou s to užítí mírových zásob a materiálu vyrobeného za války.

Válka se vyhrává jen na cizím území.

Tomuto tvrzení by vlastně odporoval výsledek světové války, kterou dohoda vyhrála, ačkoli německá a rakouská vojska stála při ukončení války hluboko na jejím území. Jen zdánlivě.

Bilance války dělá se až v míru a její výsledek je pro spojence smutný. Německo nenahradilo nikdy — a již také nenahradí — škody, které válka způsobila na bojištích v západní Francii.

V příští válce bude snahou obou válčících stran přenést boj ihned na nepřátelské území. Tím získává útočník nejen morální převahu a zástavu pro budoucnost, ale i cenné operační a materiální výhody: ztíží mobilisaci a nástup protivníka, chrání lépe vlastní území, získává nové zdroje. A pak operace se provádějí lépe na cizím území; z cizího krev neteče. Pochybují, že by Němci v roce 1917 před ústupem na „Siegfriedstellung“ byli provedli tak vědecky dokonalé ničení, kdyby šlo o jejich území.

Přenést válku do země protivníka bude úkolem motomechanizovaných (rychlých) vyšších jednotek, složených z aktivního personálu a stále — i v míru — připravených k akci. Čelit jim dovedou jen permanentní opevnění a vlastní rychlé vyšší jednotky.

Permanentní opevnění neztratilo svůj význam.

Je všeobecně rozšířen názor, že stálá opevnění za světové války zklamala. A přece byla to stálá — a poměrně zastaralá — opevnění, která donutila Němce k manévru přes Belgii. Ten stál Němce čas — i vítězství.

Od permanentního opevnění nemůžeme žádat, aby rozhodlo válku. Jeho účelem je jen zadržet a zpomalit postup nepřítele a tak získat čas k dokončení vlastních příprav, nebo vytvořit příznivou situaci pro manévry.

Stálé opevnění je zvláště důležité pro stát, jehož území nemá hloubky, kde i malá ztráta území znamená nebezpečnou úhrozu materiálních zdrojů. Permanentní opevnění dovoluje šetřit silami v krytu hranic ve prospěch plné armády. Jen v tomto případě nám materiál šetří lidi.

Hospodářská blokáda.

Vítězství spojeneckým zbráním přinesla — ne v poslední řadě — též hospodářská blokáda ústředních mocností. Ani ne tak dlouho trvající válka jako několikaleté nedostatečné zásobování rozvrátily rakouskou armádu.

Čím slabší je hospodářská pozice státu, tím důkladnější a dalekosáhlejší opatření třeba v míru učinit pro případ, že by stát byl odkázán sám na sebe.

Propaganda.

Shroucení ruské armády v roce 1917 bylo hlavně dílem organizované a soustavně provozované propagandy a šíření válečných zpráv centrálními mocnostmi.

Rozšířením radia je propagační činnost velmi ulehčena. Čelit jí průměrnými prostředky je obzvláště důležité u států s národnostními menšinami, jichž část bude vždycky tíhnout za hranice. Ne nadarmo zřizují se dnes ministerstva propagandy.

Vítězství lze získat jen při krátkém válečném tažení.

Světovou válku sice formálně vyhrála jedna strana, ve skutečnosti skončila však válka — po dlouhých 4 letech — remis, oboustranným vyčerpáním. Poražený nesplnil — a snad ani nemohl — hospodářské podmínky míru.

O vítězství může být řeč jen při krátkém válečném tažení, po kterém je poražený ještě schopen splnit hospodářské podmínky míru a vítěz je s to ho k tomu donutit.

Nyní, když jsme nasbírali určité poučky z poslední války, zajímá nás otázka, jaká bude příští válka? (Příště dokončení.)

Vojenství u nás a v cizině.

Nadporučík Karel Gruncel:

Rychlé jednotky a jejich průzkum ve světle německých názorů.

Ve 40. čísle „Mil. Wochenblattu“ (ze dne 25. dubna 1935) podává mjr. říšsko-německé armády Brandt zajímavé názory na rychlé jednotky a průzkum u těchto jednotek:

Názvem „rychlé jednotky“ se dnes rozumějí v širším slova smyslu jezdci, cyklisté, motocyklisté, jednotky dopravované na autech, schopných jízdy v terénu, obrněná auta a tanky. Jednotky dopravované na obyčejných autech mjr. Brandt do této kategorie nezařazuje. Různá rychlost nedovoluje, aby byly slučovány úkoly jezdeckta a motocyklistických oddílů. Naproti tomu však jezdecktvo a cyklistické oddíly mohou být harmonickým svazkem. Jezdec a cyklista může vyvinout dvakrát tak velikou rychlost jako pěšák, motorisované jednotky však mohou vyvinout rychlost až pětinašobnou. Obrněné jednotky (mechanisované) mohou sice dosáhnout s dnešními vozidly téže pohyblivosti jako jednotky motorisované, ale mají, nebo lépe, budou mít v příští válce tolik jiných úkolů, že jejich slučování s jinými zbraněmi v divisi nezdá se v budoucnosti nikterak účelné. A nyní o tom, jakými průzkumnými oddíly by bylo třeba vybavit dnešní moderní vyšší jednotky.

I. Rychlé jednotky pěší divise.

Pěší divise potřebuje k průzkumu takových jednotek, které mají větší rychlost než pěchota. Jednotky určené k průzkumu mohou být složeny z jezdců, cyklistů, obrněných aut a z lehkých tanků. Síla přidělené jednotky obrněných aut nebude asi nikdy větší než 1 četa, tanků pak 1 rota, a to proto, že z obrněných aut a tanků bude třeba na jiných místech organisovat větší celky obrněných jednotek. Pěší divise má dnes všeobecně všude určitý počet automobilních kolon. Nebude-li divise bojovat příliš daleko od svých železničních vykládacích stanic, bude moci být některých automobilních kolon použito k dopravě jednotek. Lze pak počítat s tím, že divise bude moci naložit na část svých automobilních kolon 1—2 polní prapory, aniž bude potřeby přidělit jí k tomu účelu zvláštní automobilní kolony od armády. Není sporu o tom, že takové divisi schází k průzkumu rychlá složka motorisovaná, která by měla buď eskadronu motocyklů s kulomety a s protitankovými zbraněmi, anebo lehká auta schopná jízdy v terénu, vybavené týmiž zbraněmi. Eskadrona motocyklů by byla pro tuto divisi asi mnohem příjemnější. Když by divise přešla